

Dosarul nr. 2rac-93/22
(2-20003431-01-2rac-22042022)

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. N. Mămăliga)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Pahopol, R. Pulbere, V. Mihaila)

DECIZIE

13 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Mariana Pitic
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de reprezentantul recurentului Întreprinderea de Stat „Protecția Plantelor”, Ștefan Lungu,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Centrul Științifico-Practic „Protecția Plantelor” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Întreprinderii de Stat „Protecția Plantelor” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 8 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de reprezentantul apelantului Centrul Științifico-Practic „Protecția Plantelor” Societate cu Răspundere Limitată, avocatul Sergiu Leontean, a fost casată integral hotărârea din 24 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o nouă hotărâre de admitere a cererii de chemare în judecată depusă de Centrul Științifico-Practic „Protecția Plantelor” Societate cu Răspundere Limitată. S-a dispus încasarea din contul Întreprinderii de Stat „Protecția Plantelor” în beneficiul Centrului Științifico-Practic „Protecția Plantelor” Societate cu Răspundere Limitată a datoriei în mărime de 70 119 lei și 62 de bani, dobânzii de întârziere în mărime de 387 lei și 10 bani, cheltuielilor de judecată compuse din: taxa de stat în mărime de 2103 lei și 58 de bani, pentru instanța de fond, taxa de stat în mărime de 1577 lei și 69 de bani, pentru depunerea cererii de apel și cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 7000 lei,

c o n s t a t ă :

La data de 11 ianuarie 2020, Centrul Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L. a depus cerere de chemare în judecată împotriva Î.S. „Protecția Plantelor” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că în baza facturilor fiscale a livrat pârâtului produse de uz fitosanitar, fapt confirmat prin semnătura reprezentantului acestuia, cu aplicarea ștampilei.

A comunicat reclamantul că la data de 11 decembrie 2019 a expediat în adresa pârâtului reclamație, prin care a solicitat achitarea plății restante, avînd în vedere că în facturile fiscale nu este indicat termenul de plată.

A mai afirmat reclamantul că art. 775, 776 și 858 din Codul civil, în vigoare de la 1 martie 2019, stabilesc că, debitorul și creditorul trebuie să se comporte cu bună-credință la momentul nașterii, pe durata existenței, la momentul executării și stingerii obligației, iar obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) sau orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

A menționat reclamantul că în prezent, Î.S. „Protecția Plantelor” nu execută angajamentele asumate față de Centrul Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L. și înregistrează restanță la plățile scadente în valoare de 70 119 lei și 62 de bani.

A solicitat reclamantul încasarea datoriei la plata pentru marfa livrată, precum și dobînda de întârziere prevăzută de art. 874 și art. 942 din Codul civil și cheltuielile de judecată suportate.

Prin hotărârea din 24 august 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, pretenția înaintată de Centrul Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L. împotriva Î.S. „Protecția Plantelor” cu privire la încasarea datoriei în mărime de 70 119 lei și 62 de bani, a fost respinsă, ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție. Iar, pretenția înaintată de Centrul Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L. împotriva Î.S. „Protecția Plantelor” cu privire la încasarea dobînzii de întârziere în mărime de 387 lei și 10 bani și cheltuielile de judecată, a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu soluția primei instanței, la 25 august 2021, prin intermediul poștei electronice, reprezentantul Centrului Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L., avocatul Sergiu Leontean a declarat apel nemotivat, iar la 3 ianuarie 2022, prin intermediul poștei electronice, a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea integrală a hotărârii din 24 august 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii (f.d. 69-70, 87-90).

Prin decizia din 8 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de reprezentantul apelantului Centrul Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L., avocatul Sergiu Leontean, a fost casată integral hotărârea din 24 august 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o nouă hotărâre de admitere a cererii de chemare în judecată depusă de Centrul Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L. S-a dispus încasarea din contul Î.S. „Protecția Plantelor” în beneficiul Centrului Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L. a datoriei în mărime de 70 119 lei și 62 de bani, dobînzii de întârziere în mărime de 387 lei și 10 bani, cheltuielilor de judecată compuse din: taxa de stat în mărime de 2103 lei și 58 de bani, pentru instanța de fond, taxa de stat în mărime de 1577 lei și 69 de bani, pentru depunerea cererii de apel și cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 7000 lei.

La 18 aprilie 2022, reprezentantul recurentului Î.S. „Protecția Plantelor”, Ștefan Lungu, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 8 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel din 8 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău și menținerea hotărârii

primei instanțe din 24 august 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

La 26 mai 2022, reprezentantul recurentului Î.S. „Protecția Plantelor”, Ștefan Lungu, a depus cerere suplimentară de recurs împotriva deciziei din 8 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, reiterând cele solicitate anterior.

Ulterior, la 9 iunie 2022, reprezentantul recurentului Î.S. „Protecția Plantelor”, Ștefan Lungu, a mai depus o cerere suplimentară de recurs împotriva deciziei din 8 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, completând cererea de recurs inițială.

În motivarea recursului, reprezentantul recurentului Î.S. „Protecția Plantelor”, Ștefan Lungu a exprimat dezacordul cu decizia recurată, calificând-o ca fiind neîntemeiată și pasibilă de casare în temeiul prevederilor art. 432 alin. (1), (2) lit. a) și (4) din Codul de procedură civilă.

Reprezentantul recurentului Î.S. „Protecția Plantelor”, Ștefan Lungu a opinat că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, a apreciat arbitrar probele prezentate de către participanții la proces, iar concluziile instanței vizate sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei.

În motivarea recursului, a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea și a judecat cauza în absența unui participant la proces, căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

Astfel, i-au fost încălcate drepturile de a participa în ședința de judecată și de a prezenta argumentele în susținerea poziției sale, fiind încălcat dreptul la un proces echitabil.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 8 februarie 2022, iar cererea inițială de recurs a fost depusă la 18 aprilie 2022.

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale participanților la proces la 16 martie 2022, prin intermediul poștei electronice și oficiului poștal, conform scrisorii de însoțire (f.d. 112, 113), iar din materialele dosarului, reiese că reprezentantul recurentului a făcut cunoștință cu decizia nominalizată, la 24 martie 2022 (f.d. 122). Astfel, recursul este declarat în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 22 aprilie 2022, instanța de recurs a comunicat participanților la proces recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 125).

Referință la cererea de recurs, în temeiul art. 439 alin.(2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu a parvenit.

Prin încheierea din 22 iunie 2022 a Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de reprezentantul recurentului Î.S. „Protecția Plantelor”, Ștefan Lungu, a fost considerat admisibil și a fost fixat spre examinare într-un complet din 5 judecători, în vederea examinării fondului recursului.

În conformitate cu art. 441 și art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Conform art. 444 Cod de procedură civilă, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând argumentele invocate în cererea de recurs pe baza materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

Potrivit art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din materialele dosarului rezultă că la 11 ianuarie 2020, Centrul Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L. a depus cerere de chemare în judecată împotriva Î.S. „Protecția Plantelor” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a respins pretenția cu privire la încasarea datoriei în mărime de 70 119 lei și 62 de bani, ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție. Iar, pretenția cu privire la încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 387 lei și 10 bani și cheltuielile de judecată, a respins-o, ca fiind neîntemeiată.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de reprezentantul Centrului Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L., avocatul Sergiu Leontean, a ajuns la concluzia admiterii cererii de apel, casarea integrală a hotărârii din 24 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a cererii de chemare în judecată depusă de Centrul Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L. S-a dispus încasarea din contul Î.S. „Protecția Plantelor” în beneficiul Centrului Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L. a datoriei în mărime de 70 119 lei și 62 de bani, dobânzii de întârziere în mărime de 387 lei și 10 bani, cheltuielilor de judecată compuse din: taxa de stat în mărime de 2103 lei și 58 de bani, pentru instanța de fond, taxa de stat în mărime de 1577 lei și 69 de bani, pentru depunerea cererii de apel și cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 7000 lei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, verificând legalitatea deciziei, a constatat că instanța de apel a încălcat normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 432 alin. (3) lit. b) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural sunt încălcate sau aplicate eronat în cazul în care cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

În conformitate cu art. 370 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de apel efectuează, în termen de până la 2 luni de la data emiterii încheierii de intentare a procedurii de apel, actele procedurale în vederea pregătirii cauzei pentru dezbateri în conformitate cu art. 185 și art. 186.

Astfel, în conformitate cu art. 185 și art. 186 din Codul de procedură civilă, instanța de apel expediază participanților la proces copii de pe cererea de apel și de pe înscrisurile care nu au fost prezentate primei instanțe și citează părțile și alți participanți la proces.

În conformitate cu art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.

Conform art. 102 alin. (1), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, instanța înștiințează prin citație participanții la proces, martorii, experții, specialiștii și interpreții privitor la locul, data și ora ședinței de judecată sau la locul, data și ora efectuării unor acte de procedură. Citațiile și înștiințările se înmânează participanților la proces, martorilor, experților, specialiștilor, interpreților astfel încât aceștia să se poată pregăti de proces și să se prezinte la timp în fața instanței. Citația se înmânează părții cu cel puțin 3 zile înainte de data judecării. În cauzele urgente, acest termen poate fi mai scurt, la discreția instanței.

În conformitate cu art. 105 alin. (1), (1¹) din Codul de procedură civilă, citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmânării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmânează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței.

Citația sau înștiințarea se expediază autorităților publice, persoanelor juridice de drept privat și avocaților prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor sau prin orice mijloc de comunicare ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestor acte. La solicitarea persoanelor fizice, citația sau înștiințarea poate fi transmisă acestora prin mijloace de comunicare ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestor acte sau prin poșta electronică în cadrul Programului integrat de gestionare a dosarelor.

Materialele cauzei atestă că la 25 august 2021, prin intermediul poștei

electronice, reprezentantul Centrului Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L., avocatul Sergiu Leontean a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casare integrală a hotărârii din 24 august 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie admisă integral (f.d. 69-70).

Prin încheierea din 15 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel și s-a acordat Centrului Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L., termen pentru depunerea cererii de apel în conformitate cu prevederile art. 364-365 din Codul de procedură civilă și prezentarea dovezii de achitare a taxei de stat (f.d. 82-84).

La 3 ianuarie 2022, reprezentantul Centrului Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L., avocatul Sergiu Leontean a depus apelul motivat și bonul de plată a taxei de stat (f.d. 87-90).

Prin încheierea din 10 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost acceptată spre examinare cererea de apel depusă de reprezentantul Centrului Științifico-Practic „Protecția Plantelor” S.R.L., avocatul Sergiu Leontean și a fost stabilită ședința de examinare a apelului pentru data de 8 februarie 2022, ora 10:00 (f.d. 92).

Citația pentru ședința de judecată a fost expediată intimatului, doar la o adresă electronică a administratorului Î.S. „Protecția Plantelor”, Ștefan Lungu – lungustepan49@mail.ru (f.d. 93-94), la sediul Î.S. „Protecția Plantelor” nefiind expediată citație.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că citația a fost expediată la o adresă greșită, or, în toate cererile/demersurile depuse de către Î.S. „Protecția Plantelor”, este indicată altă adresă de corespondență, și anume adresa poștală – or. Durlești, str. Cartușa 77 (f.d. 10, 12, 40, 45, 117, 128, 136).

Astfel, la 8 februarie 2022 instanța de apel a examinat prezenta cauză în absența reprezentantului Î.S. „Protecția Plantelor”, constatând eronat că acesta a fost citat legal, ori, locul, data și ora ședinței de judecată nu au fost comunicate reprezentantului intimatului.

La caz, se reține că art. 379 alin. (2) din Codul de procedură civilă acordă dreptul instanței de apel de a judeca apelul în lipsa apelantului sau intimatului, a reprezentanților acestora, precum și a unui alt participant la proces, doar în cazul în care aceștia sunt citați legal despre locul, data și ora ședinței.

Față de aceste considerente, Colegiul precizează că lipsa la materialele dosarului a probelor ce ar confirma faptul că reprezentantul Î.S. „Protecția Plantelor”, cunoștea cu certitudine despre locul, data și ora examinării cauzei, echivalează cu necitarea acestuia pentru ședința fixată pentru data de 8 februarie 2022.

În circumstanțele enunțate și în contextul normelor de drept citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel nu a respectat procedura citării legale a recurentului-intimat, fapt care constituie o încălcare a dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Or, unul din principiile procesului echitabil, rezultând din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, este contradictorialitatea între părțile, care sunt parte a procesului. Pentru a răspunde exigențelor articolului enunțat, procedura în fața instanțelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, un concept similar celui al egalității armelor. Principiul contradictorialității presupune, în fond, posibilitatea pentru părțile în proces de a li se aduce la cunoștință toate dovezile invocate și observațiile formulate și de a face comentarii în legătură cu ele.

Respectarea principiului egalității armelor presupune că fiecare parte trebuie să obțină o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație dezavantajată în raport cu adversarul său, astfel încât să se mențină un echilibru corect.

Dreptul la o procedură contradictorie implică dreptul unei părți în procesul civil de a lua cunoștință de observațiile sau explicațiile date de cealaltă parte, precum și a le discuta.

În conformitate cu art. 26 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu cauza dată judecății și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței. Instanța care judecă cauza își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale cauzei.

Prin urmare, în condițiile în care participantul la proces a fost privat de dreptul de a participa la examinarea cauzei în ordine de apel, instanța de recurs conchide că nu constituie decât o îngrădire a dreptului acestuia de a beneficia de un proces echitabil, cu respectarea principiilor procesului civil reglementate atât de legislația națională, cât și cea internațională.

Astfel, din considerentele menționate și deoarece eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de reprezentantul recurentului *Întreprinderea de Stat „Protecția Plantelor”*, Ștefan Lungu.

Se casează decizia din 8 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Centrul Științifico-Practic „Protecția Plantelor” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Întreprinderii de Stat „Protecția Plantelor” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Maria Ghervas

Mariana Pitic

Victor Burduh

Galina Stratulat